

25. april 2016

j.nr. AJC-023-013c

Danske Undervisningsforlags beretning april 2015 – marts 2016

Stigende digital piratkopiering af lærebøger

Ulovlig kopiering og deling af lærebøger er stadig et voksende problem, som Danske Undervisningsforlag igen i år har haft stor fokus på.

Særligt på det digitale område har Danske Undervisningsforlag modtaget et større antal indberetninger fra medlemsforlag om krænkelse på internettet. De fleste af henvendelserne bliver behandlet af Rettighedsalliancen. Da det ikke er muligt at lave automatiserede overvågninger af lukkede og sociale netværk, er det formentligt blot toppen af isbjerget, som vi får kendskab til.

Mange sager handler om, at indscannede lærebøger bliver delt blandt studerende på Facebook. Her løses sagerne oftest ved en direkte henvendelse til de studerende, der har tilgængeliggjort lærebøgerne, og rektoren på det pågældende studiested orienteres om krænkelse.

Den ulovlige kopiering sker også i den analoge verden i kopiforretninger. En tidligere sag om kopiforretningen Mr. Copy i Odense er dukket op igen. Til trods for at ejeren blev idømt 6 måneders ubetinget fængsel i 2014, har det ikke forhindre ham i at fortsætte ulovlighederne. Danske Undervisningsforlag har samarbejdet med Rettighedsalliancen om endnu en gang at politianmelde ejeren.

Ulovlig deling har også fundet sted på SkoleKom. SkoleKom-plattformen ejes og administreres af Styrelsen for It og Læring (STIL) og giver mulighed for kommunikation og videndeling for folkeskolelærere, øvrige medarbejdere samt lærebogsforfattere. Danske Undervisningsforlag har været i dialog med STIL om forskellige tiltag, som skal være med til at dæmme op for ulovlig deling på SkoleKom.

Forebyggelse af piratkopiering af lærebøger

Danske Undervisningsforlag har i samarbejde med Rettighedsalliancen og UBVA igangsat et forebyggelsesprojekt, som skal munde ud i et antipiratkopieringsværktøj. Målet med værktøjet er at udvikle

materiale til brug på sociale platforme, undervisningsinstitutioners hjemmesider o. lign. med det formål at skærpe studerendes opmærksomhed på, hvornår digital deling af lærebøger er ulovligt. Projektet er under udvikling og kommer til at lægge sig op af en større kampagne fra filmbranchen.

Ulige konkurrence fra offentlig produktion af læremidler

Flere af Danske Undervisningsforlags medlemmer er blevet udsat for, at offentlige uddannelsesinstitutioner selv udvikler og markedsfører digitale læremidler i direkte og ulige konkurrence med forlagene. Et eksempel er VUC Syd, der har etableret forlaget Lighthouse Publish og ansat 16 af skolens undervisere, der på deltid udvikler undervisningsmaterialer til brug på Apples platforme. Danske Undervisningsforlag har på baggrund af et indhentet responsum fra en professor ved Københavns Universitet sammen med UBVA og Dansk Forfatterforening anmeldt Lighthouse Publish' forlagsaktiviteter til Konkurrencestyrelsen. Sagen er stadig under behandling.

På professionshøjskoleområdet har der i 2015 været megen pressemæssig omtale af CFU Sjællands produktion og salg af et gps-styret læremiddel, som angiveligt konkurrerer med det private firma DJEEOs produkt. I et forsøg på at forebygge tilsvarende sager er der nu i branchen blevet nedsat et organ, som løbende skal drøfte udviklingen og trends inden for området med digitale og analoge undervisningsmaterialer og forløb til grundskolen samt drøfte og løse konkrete sager, inden de bliver til uoverensstemmelser mellem professionshøjskoler og forlagene. Professionshøjskolerne har i en al-longe til Informationsaftalen tilkendegivet, at de ikke agter at bedrive egentlig forlagsvirksomhed inden for grundskoleområdet.

Derudover har Danske Undervisningsforlag været med til at sætte problemet med offentlig konkurrenceforvridning højt på dagsordenen i Dansk Erhverv og bidraget til Dansk Erhvervs politiske interessevaretagelse på området.

It i folkeskolen

Danske Undervisningsforlag har fortsat haft stor opmærksomhed på de mange initiativer om digitale læremidler på folkeskoleområdet og aktivt bidraget til at udbrede kendskabet til medlemsforlagenes produkter og interesser:

Kommunernes indkøb af digitale læremidler

Regeringen har afsat en pulje på 500 mio. kroner fra 2012 til 2017 til it i folkeskolen. Skolerne kan få refunderet 50 % af udgifterne til indkøb af digitale læremidler, som opfylder tildelingskriterier, der er fastsat af Styrelsen for It og Læring (STIL). Danske Undervisningsforlag har løbende været i dialog med STIL for at sikre tildelingskriterier, der på en hensigtsmæssig måde kunne understøtte markedet for digitale læremidler. Til Danske Undervisningsforlags tilfredshed blev kriterierne for uddeling i 2016 kun ændret minimalt i forhold til sidste år, og de tilskudsberettigede læremidler fra 2015 fortsatte med at være tilskudsberettigede i 2016, hvis blot registreringen af dem blev opdateret på Materialeplatformen.

Pulje til udvikling af digitale læremidler

Regeringen lancerede i efteråret 2014 en pulje på 40 mio. kr. til udvikling af digitale læremidler. Der blev udmøntet 15 mio. kr. til uddeling i januar 2016. Det er fortsat Danske Undervisningsforlags anbefaling, at midler bør gives som støtte til indkøb frem for støtte til produktion. Den bedste måde at udvikle markedet for digitale læremidler er ved at øge efterspørgslen på læremidlerne. Når efterspørgslen øges, vil innovationen og udviklingen af de digitale læremidler følge med, og en efterspørgselsdrevet udvikling sikrer, at der udvikles læremidler, som efterspørges i markedet frem for at der investeres i udvikling af læremidler, som der ikke nødvendigvis vil være en efterfølgende efterspørgsel efter.

Deling af digitale læremidler

Som led i den fællesoffentlige strategi for digital velfærd initierede regeringen, KL og Danske Regioner i efteråret 2014 et projekt om bedre deling af digitale læremidler og læringsforløb. Projektet har som målsætning, at skoler, lærere og elever skal have mulighed for at indkøbe, anvende og dele digitale læremidler mv. på en nem og smidig måde. Danske Undervisningsforlag har været i dialog med Undervisningsministeriet og Kulturministeriet om projektet og deltaget i møder og workshops. Danske Undervisningsforlag har gjort opmærksom på de muligheder for deling af digitale læremidler, som allerede findes, og de didaktiske og ophavsretlige hensyn, der bør tages i forbindelse med yderligere udbredelse af deling af digitale læremidler.

Som en del af projektet udgav Deloitte i november 2015 rapporten ”Bedre deling af digitale læringsforløb i grundskolen”. Desværre var rapporten præget af en række fejl og mangler vedrørende de muligheder, som Copydan-aftalerne allerede giver for deling af digitale læremidler. Rapporten overså dermed, at det ønskede resultat om *”bedre muligheder for deling af digitale lærerproducerede læringsforløb med forlagsproducerede elementer”*, som foreslås realiseret gennem en central indkøbsaftale, allerede kan og fremadrettet vil kunne løses fleksibelt gennem Copydan-aftaler. Danske Undervisningsforlag gjorde opmærksom på fejlene i rapporten og efter en dialog med Deloitte og styregruppen bag rapporten, udgav Deloitte en revideret version.

CFU har igangsat et pilotprojekt, som skal afdække fordele og ulemper ved mikrodistribution af digitale læremidler. Danske Undervisningsforlag har deltaget aktivt i projektet ved at stille produkter til rådighed og give faglig sparring.

Brugerportalen

Regeringen og KL's fælles brugerportalinitiativ for folkeskolen udvikler sig løbende. Det inkluderer bl.a. en fælles digital udviklingsplan for folkeskolen og dagtilbud, herunder ny fælles infrastruktur, fastlæggelse af fællesoffentlige standarder og et kommunalt ansvar for anskaffelse af lokale løsninger, som understøtter kommunikation og planlægning af læring og trivsel. Danske Undervisningsforlag har været i dialog med STIL om initiativet, og enkelte medlemsforlag deltager i tekniske arbejdsgrupper med henblik på at sikre en realistisk implementering af projektet.

Ungdomsuddannelser

Danske Undervisningsforlags formand har været medunderskriver på kronikken "Lad erhvervsskolerne starte den digitale uddannelsesrevolution", som blev bragt i Altinget den 18. marts 2016. Dansk Erhverv stod bag kronikken, som også havde følgende medunderskrivere: Lars Kunov, direktør for Danske Erhvervsskoler – Lederne, Anders Thomsen, formand for IT-Branchens uddannelsesudvalg og direktør for politik og strategi i Microsoft, Stefan Hermann, rektor på Professionshøjskolen Metropol, Christoffer Jørgensen, formand for Handelsskolernes Lærerforening samt Claus Rosenkrands Olsen, uddannelsespolitisk chef i Dansk Erhverv. Kronikkens budskab var, at en målrettet investering i digitalisering på erhvervsuddannelserne, herunder øget brug af digitale læremidler, vil kunne forbedre og effektivisere undervisningen.

Lærebøger på universiteterne

I april 2015 udgav Danske Forlag sammen med Dansk Universitetspædagogisk Netværk (DUN) analysen "Danske lærebøger på universiteterne". Undersøgelsen viste blandt andet, at danske lærebøger har høj kvalitet og er gode til at formidle om danske forhold, men også at færre undervisere skriver lærebøger i dag end tidligere, hvilket skyldes, at de har mindre tid til det, og at lærebogsskrivningen ikke nyder så megen anerkendelse. Efterfølgende har Danske Undervisningsforlag haft møde med RUC's rektor Hanne Leth-Andersen, som er formand for Danske Universiteters Uddannelsesudvalg.

Copydan Tekst og Node

Siden 2012 er alle uddannelsesinstitutionerne blevet tilbudt digitale kopiaftaler. Kun på universitetsområdet er det endnu ikke lykkedes at forhandle en ny aftale, men det ser ud til, at der nu er skred i forhandlingerne, så forhåbentligt vil også universiteterne i løbet af 2016 lovligt kunne kopiere digitalt indhold.

Politisk er der stor fokus på den udvidede aftalelicensmodel, som administreres af Copydan Tekst og Node, fordi den er udfordret af EU-Kommissionens reformplaner om en revision af ophavsretten. [Se Danske Forlags bestyrelses årsberetning under ophavsret.](#)

Medlemsmøder

Danske Forlag har afholdt en række medlemsmøder af særlig interesse for Danske Undervisningsforlags medlemmer:

- Møde med norske Kopinor om aftaler med danske forlag om brug af dele af danske lærebøger på norske uddannelsesinstitutioner 09.04.15
- Møde om grænserne for offentlig konkurrenceforvridende virksomhed 19.05.15
- Møde om Lix, ny abonnementstjeneste for lærebøger 23.10.15
- Møde om ophavsretlige krænkelser på internettet 26.10.15
- Møde om universiteternes brug af læremidler 04.12.15.

Tak til den store frivillige indsats

Danske Undervisningsforlag har i årsberetningen valgt at sætte fokus på ovenstående temaer, men har herudover frivillige repræsentanter siddende i diverse udvalg, bestyrelser m.m., som gør en stor indsats for at sikre, at forlagenes synspunkter bliver hørt. Vi takker medlemmerne for den indsats, der ydes bl.a. i STILs branchesamarbejdsudvalg, styregruppen for materialeplatformen, bestyrelserne for Copydan Tekst og Node, Arkiv, AVU-kopier, Båndkopi, Verdens TV og Fællesforeningen, STILs samarbejdsforum for udvikling af digitale læremidler, bestyrelsen i FUI, Undervisningsministeriets følgegruppe for demonstrationsskoleforsøg og projektgruppen vedr. skolebogsmessen.